

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

2.

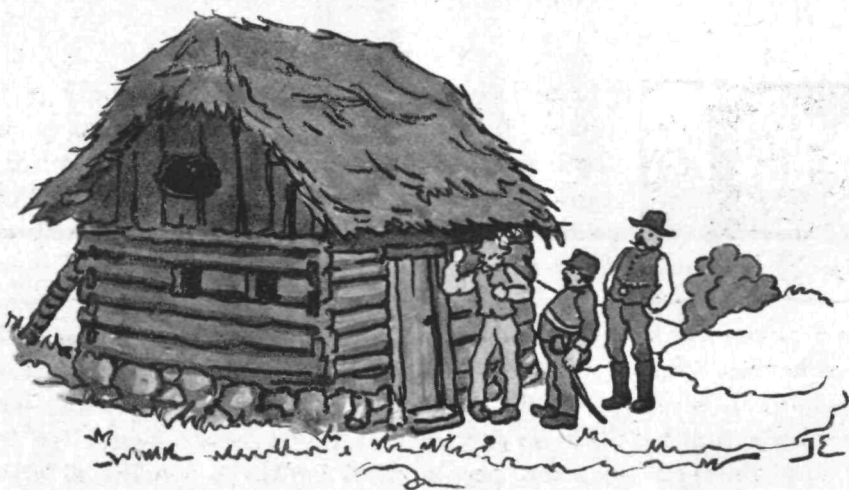

Ln Kocelj je res stekel na cesto. Pograbil je drobno pismo. A ni ga niti pogledal, ampak ga je kar potisnil v žep. Pa se mu je tudi mudilo, zaradi krivogledega strica se mu je strašno mudilo. Kakor veter je bežal preko širnega pašnika in se ni ustavil prej, dokler ni stopil v zeleno, gosto lozo. Tam na parobju se je vrgel na mahovito trato, ker mu je bila sapa popolnoma pošla. No, ko se je do dobrega nasopel, si je obrisal z rokavom znoj z rdečega lica. Potem pa je prežal pozorno skozi goščavo. Lepo se je videlo od tod na belo cesto in na črno Kocljevo bajto. Pa tudi na polje se je videlo in na zagorsko vas, ki se je belila in šopirila med bogatimi pomladnimi žarki. A Koclju ni bilo treba dolgo prežati, zakaj hipoma je tlesknil z rokami in se je glasno in škodoželjno posmejal.

»Hehe — hopsasa!« se je posmejal Kocelj v svojem skrivališču. »Pa se je res povrnil tisti moj krivogledi stric. O, glejte! Pa tudi župan je z njim in birič s svojo krivo sabljo... Joj, kako razbijajo po durih — hopsasa! Pa naj razbijajo in če hočejo, naj tudi duri ulomijo! Koclja pač nikoli ne najdejo. Ni Kocelj nazadnje tako neumen in bedast, kakor govore ljudje na vasi. O, glejte! Zdajle je pošteno potegnul za nos krivogledega strica. Pa tudi župana je prekanil in še celo biriča, ki je tako strašen s svojo krivo sabljo... To bodo robantili zdajle — hopsasa, to bodo robantili!«

Jankov Kocelj se je smejal na ves glas in je v svojem veselju strgal debel korenček. Trije možje tam doli ob bajti pa ga niso mogli slišati, ker je bil predaleč. Videli so, da jim je Kocelj pobegnul in se skrul kdo ve kam. Zato pa so pošteno robantili, in krivogledi stric Frcavec iz Podkuž je stiskal pesti in je grozil z njimi na vse štiri vetrove. Počasi, počasi so se obrnili možje in so odšli po cesti proti vasi... Ko je Jankov Kocelj videl vse to, se je trikrat zasukal na

petah in se je potem v svojem veselju postavil naravnost na glavo. — »Hopsasal!« je zavpil. »Le pojdite, le pojdite! Z velikim nosom greste domov — s tistim velikim nosom, ki vas je zanj potegnil sam Kocelj... O, ne najdete me pač nikoli, pa če me tudi sto let iščete! Skrival se bom, da me ne najde niti miška, ki je lani naši Jélici iz mesta pojedla najlepši zóbek. Skrival se bom zdaj, pa četudi grem v samo Črno lopo in moram stricu Vitrancu služiti namesto prismuknjenega pritlikavca Brinclja... Ne dobiš me v svoje pesti, ti krivogledi stric iz Podkuž! O, za to bom že skrbel. Saj mi ni pamet tako prazna, kakor pravijo ljudje na vasi. Kocelj bo pošteno razrešil uganko, vam rečem — hopsasal!«

In resnično je bil Kocelj vesel, da je tako lepo ubežal veliki nevarnosti in hudim pestem strašnega strica iz Podkuž. Toda veselje ga je kmalu minilo, ko je pričel premišljati, kam bi se obrnil. Dobro je vedel, da ne sme nič več v bajto, ker je bil trdno prepričan, da ga takoj pograbi birič in ga nemilo odvede v Podkuže k strašnemu stricu. Zato pa je bil zdaj Kocelj v veliki zadregi, da se je kar praskal za desnim ušesom... »Kaj naj storim, kaj naj storim?« je razmišljal ves v skrbeh. »Kam naj se obrnem, ko pa nimam živega človeka na svetu, da bi mi pomagal?... Ali naj grem k stricu Vitrancu služiti in naj izpodrinem pritlikavca Brinclja, ki ima tak nos, da je vse smrekove storže sram po gozdu? Ali pa naj grem k teti Anjari Panjari, da bom pri njej strigel vevericam siromašne repke? — Ovbe, da je tako!«

Kocelj se je kar sesedel in se je prijel z obema rokama za glavo. A tedaj se je domislil drobnega pisma, ki mu je tičalo pozabljeno v žepu. Pa je tlesknil z rokama in je naglo izvlekel iz žepa pisemce. Gledal ga je od vseh strani in se je zatopil potem v naslov. Težko je šlo Kocelju čitanje. Pa saj ni čudno. Pet let je hodil v vaško šolo — in

glejte! Jankov Kocelj ni mogel v vseh petih letih prekoračiti praga drugega razreda in je sedel vseh pet let v zadnji klopi prvega razreda. Zaradi tega pa mu ni šlo čitanje izpod rok. Zato pa je zdaj dolgo, dolgo zrl na naslov in je razreševal črke. No, naposled se mu je vendar posrečilo in je videl, da je pismo resnično naslovljeno nanj. Začuden je pretrgal zavitek in je poizkušal, če bi mogel tudi pismo prečitati. In je šlo, strašno počasi je šlo. Nočilo se je že, ko je srečno prečital zadnjo besedico v pismu. Tedaj pa je Kocelj skoro zajokal v svojem veselju. Pisemce pa mu je bila pisala Jelica iz mesta. Lepo mu je pisala Jelica; stokrat ga je pozdravljala in ga je izpraševala, če se še kaj spominja na lansko leto in na čarovnico Anjo Panjo, ki sta jo tako lepo nasukala tam v strašnem gozdu. Počaka naj Kocelj do poletja. Poleti pa pride Jelica zopet k teti Mini, pa se dogovorita in se do dobrega nasmejata čarovnici Anji Panji...

Tako je pisala mala Jelica iz mesta samemu Jankovemu Kocelju. No, Kocelj pa zdaj ni vedel, ali bi se smejal ali jokal v samem veselju. V srcu mu je bilo tako mehko, da se je sam čudil. Zleknil se je po zelenem mahu, z roko si je podprl glavo in je pričel premišljati. Premišljal je pa takole: »Hm, glejte, glejte — hopsasa! Naša Jelica mi je pisala iz mesta in me stokrat pozdravlja. O, dobra je naša Jelica — saj sem že lani rekel, da je dobra. In kaj bi že sedaj govoril o tem, ko pa ni treba? — V mestu so vsi ljudje dobri. Če je naša Jelica dobra, zato pa vem, da so tudi drugi ljudje dobri... Kaj, ko bi se napotil zdaj naravnost v mesto? Hopsasa, hopsasa! K Jelici pojdem in ostanem

v mestu. Če nisem za nič drugega, bom pa kuril ogenj v pečeh ali pa krmil živino, ki je imajo vse polno v mestu... Resnično — kar v mesto pojdem, in ljudje tam me bodo imeli radi, ker so vsi dobri. A ljudje na vasi so tako strašno hudobni in me ne morejo videti. Saj me še celo grdi stric gleda tako krivo s svojimi čudnimi očmi. Nikogar nimam več na svetu, ko mi je umrla sirotna stara mati. Zato pa pojdem naravnost v mesto, in dobro mi bo tam — hopsasa, tako dobro!»

Jankov Kocelj se je domislil vsega tega, in te lepe misli so ga razveselile tako, da je urno poskočil na noge. Zasmejal se je v velikem veselju; pogledal je doli na vas, ki se je bila že zagnila v sivi večerni mrak, in je zažugal s pestjo. — »Ne boš me, hudi birič, ki nosiš krivo sabljo!« je rekel na glas. »O, pa tudi ti me ne boš, ti, krivogledi stric iz Podkuž! Še nocoj izginem iz hudobne vasi; jutri pa me iščite, če me boste mogli najti v moji bajti... Jutri bom že v daljnem mestu na varnem in se bom smejal biriču in krivonogemu stricu. Oj, jutri — oj!»

Kocelj je sedel nazaj na mah in je premišljal dalje. Hm, v mesto je pač daleč, in sam Bog ve, koliko ur bi pač rabil, da pride v mesto? No, najbolje bo, če sede na vlak, ki ga naglo potegne do mesta. Kocelj ima doma še tolar, ki mu je ostal od lanskega leta in ki mu ga je bila morala odšteti sama čarovnica Anja Panja. Tolar bo pač zado-
stoval, da plača drago vožnjo do mesta... »Oj, resnično — hopsasa!« si je mel Kocelj roke. »Kar na postajo pojdem, vlaka počakam in skočim vanj. Čez nekoliko uric pa bom že v mestu in čez nekoliko uric že lahko stržem korenček biričem in krivogledim stricem... A kaj — hopsasa!« se je prestrašil hipoma. »Kaj, če me birič in krivonogi stric čakata na postaji? Pograbila me bosta, in potem mi bo pač gorjel!»

Kocelj je bil zopet v veliki zadregi in v velikih skrbih. Videl je, da ga obdaja nevarnost na vseh krajih in mu bo pač težko, da pobegne krivogledemu, hudobnemu stricu. Zato pa je kar z rokami stisnil glavo, da ga je zbolelo, pa je zopet obupno premišljal... No, naposled se mu je vendarle posvetila v trdi glavi prava misel in je rekel: »Tako storim — hopsasa, tako! Preko gore se izmuznem v Rateče in stopim tam na vlak. Tu pa naj me le čakajo! Pred nosom se jim izmuznem v mesto — pred samim nosom...«

In Kocelj je bil zopet vesel in si je zadovoljno mel roke. No, to je pač uvidel, da nocoj ne more nikamor, ker je noč temna in je pot čez goro težka, zaradi tega bi lahko zašel v črni goščavi. — »Kam naj se skrijem čez noč?« je ugibal. »Tu na mahu ne morem ostati. Noč bo strupeno mrzla in lahko zmrznem... Hm, najbolje bo, če se splazim v svojo bajto. Duri zaklenem in se potuhnem v čumnatih pod klopjo. Ponoči me pač ne bo birič iskal, in tudi krivonogi stric ne pride nocoj pome. Saj mi je rekel, da pride zjutraj navsezgodaj. Pa

bo gledal, ko pride, in bo strašno sukal križaste oči... Pa naj gleda — hehe!»

Koclja se je polotila dobra volja in še mar mu ni bilo črne noči, ki se je bila razgrnila nad zagorskim svetom. Vse je molčalo okrog v gluhi tišini. Doli na vasi so žarela nizka okenca v rdečih lučkah, in na nebu so gorele velike, žareče zvezde. Mrzel veter je zavel skozi zagorsko dolinico, da je Koclja na vso moč zazebló. Spoznal je, da mora biti že pozno. Zato se je splazil iz goščave in je odšel preko temnega pašnika. Prišel je na cesto in je spel počasi, oprezno in previdno proti bajti. Stokrat se je pač ustavil in je poslušal. Ali ker se ni nič zgenilo okrog bajte, je stekel naglo s ceste. Urno je odprl duri in je smuknil v vežo. Zaklenil je duri in jih je močno zapahnil. Potem se je pa splazil v čumnato. Tipal je po polici kraj duri, da bi našel vžigalice. No, naposled jih je vendar našel in je užgal debelo, neokretno lojevko. Postavil jo je na črvivo mizo, sam pa je sedel na trdo klop. Gledal je okrog po borni čumnati, in v sreju mu je postalo zopet tako čudno kakor davi pri pogrebu stare matere.

»Hopsasa!» je vzdihnil Kocelj, in bridkost se mu je razlila po vsem srcu. »Čemu ste umrli, stara mati? Glejte, zdaj pa moram biti sam, in biriči in krivogledi strici me preganjajo in me hočejo nabiti... Oj, stara mati, stara mati! Čemu ste morali umreti? Tako hudo mi je — tako hudo mi je! Stara mati, oj, stara mati! Ali me slišite?«

Kocelj je zakril obraz z rokami, in debele solze so se mu potočile po licih. Jokal je bridko, da se je kar tresel. Toda brž se je premagal in je dvignil glavo. Trikrat je šinil z rokavom preko oči in je rekel ves nevoljen: »Čemu se cmerim in kremžim? Rajši naj gledam, da povežem svojo culico in da ubežim biričem in nemarnim stricem. Zato pa glej, Kocelj, glej — hopsasa! Zdaj se pošteno obrni, če hočeš biti jutri v mestu in če nočeš, da te pograbiijo kremplji krivogledega strica. Obrni se, Kocelj, in ne javkaj!«

In je poskočil na noge in se je dolgo sukal po siromašni čumnati. Vse svoje borne stvari je povezal v culico, ki jo je zadržnil z močno vrvjo. Vrgel jo je na mizo in se je globoko oddahnil. Tam v miznici je iztaknil kos črnega kruha in se je domislil, da že ves dan ni bil ničesar jedel. Posmejal se je in je pričel grizti kruh z močnimi zobmi.

Potem pa je ugasnil lojevko. Pretegnil se je trikrat in je zamrmral: »Ne boš me, birič s krivo sabljo! Ne boš me, stric s krivimi očmi in krivimi nogami! Hehe, vama rečem še enkrat, ne bosta me!«

In se je splazil pod klop in se je zleknil. Pa še preden so minili trije trenutki, je Kocelj že trdno spal...

(Dalje prihodnjič.)

